

زبان شناسی و نقش آن در قرآن کریم

۱- فاطمه مهدی زاده

دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، پردیس شهید باهنر،

دانشگاه فرهنگیان کرمان

۲- فائزه مهدی زاده

کارشناس ارشد مهندسی شیمی

۳- محمد حسین مهدی زاده

کارشناس ارشد دبیری فیزیک

۴- معصومه مهدی زاده

کارشناس دبیری علوم تجربی

بحث و نتیجه گیری: زبان مجموعه‌ای از نشانه‌های قراردادی است که در امتداد یک بعد برای انتقال پیام استفاده می‌شود. خداوند در قرآن کریم زبان را برترین رسانه معرفی می‌کند زیرا قرآن و پیام الهی از طریق زبان جاری می‌شود. از طرفی خدمت بزرگی که زبان قرآن و زبان حضرت محمد (صلی الله علیه وآله) در جامعه انسانی انجام داد، هیچ قدرتی توانایی انجام آن را ندارد. در واقع گفتار و بیان و تعلیم آن که در ضمیر انسان است از مواهب و آثار رحمت و برکت خداوند به حساب می‌آید در حقیقت سخن گفتن از شگفت انگیزترین اعمال انسان است و دامنه عمل بسیار وسیعی دارد.

چکیده: علمی که به تجزیه و تحلیل زبان، درک حالت‌های گوناگون و مختلف زبان انسان، تأثیر آن بر جنبه‌های متفاوت فرهنگ و ارتباط آن با رفتار انسانی می‌پردازد، زبان‌شناسی نام دارد که از علوم شناخته‌شده‌ای با قدمت و پیشینه طولانی مدت است و ارتباط عمیقی با دیگر علوم انسانی به ویژه علوم قرآنی دارد. بنابراین مطالعات زبان‌شناسی قرآن، در تبیین بطن و جهان بینی آن نقش بسیار مهمی دارد و به همین علت است که زبان قرآن، یکی از مهم‌ترین مبانی تفسیر قرآن است. در تفسیر «البیان فی الموافقه بین الحدیث و القرآن» نوشته علامه طباطبایی به زبان قرآن توجه ویژه‌ای شده است. یکی از مهم‌ترین نظریه‌های زبان قرآن، نظریه زبان عرفی است که سابقه‌ای طولانی دارد. از این‌رو، مقاله حاضر کوششی است که محققان پس از معرفی علم زبان‌شناسی و زبان قرآن، به تبیین ویژگی‌های زبان قرآن، مهم‌ترین نظریه‌ها و مولفه‌های زبان‌شناختی قرآن می‌پردازند.

واژگان کلیدی: قرآن، زبان‌شناسی، زبان قرآن.

منابع:

- [۱] نجفی، ابوالحسن. (۱۳۸۵). مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی؛ تهران: انتشارات نیلوفر.
- [۲] باطنی، محمد رضا. (۱۳۹۳). کتاب چهارگفتار درباره زبان، انتشارات آگه.
- [۳] نیل ساز، نصرت؛ حاجی خانی، علی و جلیلیان، سعید. (۱۳۹۴). معناشناسی زبان قرآن از دیدگاه علامه طباطبایی (ره) در تفسیر المیزان فی الموافقه بین الحدیث و القرآن، پژوهشنامه معارف قرآنی، دوره ششم، صفحه ۱۴۳-۱۶۱.
- [۴] قاسمی ارانی، ابوذر و خرم آبادی ارانی، زینب. (۱۳۹۴). جلوه‌های زبانی قرآن کریم، فصلنامه حبل المتین، سال چهارم، شماره یازده.
- [۵] ابراهیمی نیا، علی و شوندی، عفت. (۱۳۹۶). کارکرد های زبان در قرآن؛ دومین کنفرانس بین المللی ادبیات و زبان‌شناسی.
- [۶] مهاجری، مسیح. (۱۳۹۰). قرآن از زبان قرآن؛ تهران: انتشارات اوج.
- [۷] آریان، حمید. (۱۳۸۰). زبان قرآن؛ ساختار و ویژگی ها، انتشارات معرفت، شماره ۳۵.
- [۸] معرفت، محمدهادی. (۱۳۸۰). نشریه میراث جاویدان، سال اول، شماره اول، نظم آهنگ در قرآن.

مقدمه: زبان، مهمترین وسیله ارتباطی میان افراد جامعه است و دقیق ترین تعریفی که درباره زبان در حال حاضر وجود دارد عبارت است از: «زبان مجموعه‌ای از نشانه‌های قراردادی است که در امتداد یک بعد (زمان) برای انتقال پیام استفاده می‌شود. منظور از امتداد یک بعد این است که هر نشانه از پس نشانه دیگری به نوبت می‌آید». ویژگی‌ای که خاص زبان انسان می‌باشد این است که کلامی را که به زبان خاص بیان شده است می‌توان دو بار تجزیه کرد. در تجزیه بار نخست کلام را می‌توان به واحدهای معنایی کوچک‌تر تجزیه کرد که به این واحدها تکواژ می‌گویند. در مرحله دوم هر تکواژ را می‌توان به واحدهای کوچک‌تر آوایی تقسیم کرد که از لحاظ کاربرد آوایی بسیط‌اند و از نظر معنایی فاقد معنا؛ به این جزءهای کوچک‌تر واج می‌گویند. زبان از سه دستگاه تشکیل شده است:

۱. دستگاه صوتی یا فونولوژی ۲. دستگاه دستوری یا گرامر ۳. دستگاه واژگان.